26ՆՃՐ. ՕՒՆԷ Ն. 4724 — 1909 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 28/11 ԴԵԿՏ. — ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ — 28 ԹՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 325)(25 ԶԻԼԳԱՏԷ 1327

50 ՓԱՐԱ — ՄԷՃՄՈՒԱՅԻ ԱԽՊԱՐ — 50 ՓԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱԲՕՆԷ ՇԱՐԱՅԻՏԸ		Տարեկան	6 ամսոյ
Իսթանպօլ իչին	Ղուռ	60	35
Թաշրա իչին	»	85	45
Մեմալիքի Էճնեպիյէ իչին	Ֆրանք	20	10

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ և ՏՆՕՐԷՆ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՐԻՆԼԵՐԻ ՆԵՇՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իմանար իչին այրըճա բազարլըգ։

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ

Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութեան ազգա-նապատիկ վիճակին բարւոքման համար տրուած գաղափարներու շարքին մէջ՝ կ'ուզեմ ներկայիս իմ կարծիքս ալ աւելցնել յուսալով որ՝ պատմական պարագայից ծանօթութեամբ, մի քանի մթին կէտերու լուսաբանութիւն մեծապէս օգտակար ըլլայ։ — Եգիպտոսի մեր սահմանադրական ժողովոյ իբր հիմնադիր-անդամ, տարիներէ ի վեր շատ մօտէն ուսումնասիրած եմ ազգային այն խնդիրներն և քանիցս անգամ ի Հռոմ երթալով ուղղակի կեդրոնին հետ ունեցած տեսակցութեանցս շնորհիւ պիտի կարենամ փոքր ի շատէ փորձառութիւնս բերել այժմեայ գործոց շուրջն։

Նախ՝ ցաւալի է տեսնել որ մեր Ազգին մէջ շատ մը սխալ՝ առասպելախառն գաղափարներ մուտք գտած են Հռոմայ հանդէպ. Թերեւս պատճառն այն է թէ մինչև ցարդ Արեւելքէն ո՛չ ոք կամ ո՛չ մի հաւաքական մարմին ներկայացած է հոն մօտէն ճանչնալու Հռոմայ հայասէր քաղաքականութիւնը. պատգամներն միշտ հասած են կղերին միջոցաւ։ Բնականաբար եկեղեցական մը կարող չ'ըլլալով աշխարհականի նման ամեն ինչ ազատ ու պարզ խօսելու հոն, կողմնակի սխալ հասկցողութիւնք երեւան եկած են և մանաւանդ ոմանց Ս. Պօղէն աւելի կաթողիկէ հանդիսանալու մարմաջովն ու Բրօբականտա տրուած բացատրութեանց համեմատ պատասխաններ ստացուած են (Միւֆթիէ նաալ տանըշըլըրսա, օ եօլտա ֆէթվա ալընըր, կ'ըսեն)։

Արդ՝ այս տեսակ սխալ ըմբռնումներու դէմ պատմեմ, ի միջի այլոց, խիստ շահագրգիռ դէպք մը որ պատահեցաւ Եգիպտոսի մէջ Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութեան Սահմանադրական Կանոնադրոյ հաստատման առթիւ։ Մեր ծրագրին մէջ գրած էի թէ ժողովներու անդամոց ընտրութեան եւայլն իրաւունքը՝ որոյ սահմանները սակ կը վերաբերի անխտիր ամեն Հայ-Կաթողիկէի. սակայն Խառն-կան Կառավարութեան օրէնսգիր ժողովոյ ելն. խորհրդատու բարձրաստիճան իրաւագէտներու հետ ունեցած բանակցութեանց միջոցին՝ անկարելի եղաւ այդ կէտն նոյնութեամբ պահել և պահանջեցին որ ընտրողք կամ ընտրելիք ըլլան միայն Օսմանեան կամ Եգիպտական հպատակք, օտարազգիներու համար ոչ և է օրէնք 16 պետութեանց համաձայնութեան կարօտ լինելով. հարկ էր ուրեմն այնպէս ընդունիլ։

Երբ ընտրութեանց ժամանակն հասաւ, օտարահպատակ անդացի երեւելի ազգայիններէ մին վշտանալով այդ պայմանի գործադրմանէն՝ կը դիմէ զայրոյթով ի Հռոմ և կը գրէ որ Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութեան ազգային ժողովոյ անդամ ըլլալն իրեն արգիլուած լինելուն՝ կը փափագի ընտանեօք Լատին Եկեղեցւոյ մէջ ընդունուիլ եւայլն. սակայն Բրօբականտայի կարդինալէն վեր ի վերոյ հետեւեալ լուրջ, պարզ, բայց իմաստալից պատասխանն կըստանայ. «Հռոմայ Եկեղեցին երբեք չ'է տրուած կամ քաջալերած այդ տեսակ ծիսափոխութիւններն, մանաւանդ կը հրաժարէ միշտ Արեւելեան զանազան ծէս ծէսերու անխախտ պահպանումն և բարգաւաճումը. զՁեզ կը հրաւիրենք ուստի միալ ըստ առաջնոյն Հայ-Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ մէջ. յայտնի է թէ Եգիպտական Կառավարութիւնը չէ՛ կարող օտարներու համար օրէնք հաստատել առանց բազում պետութեանց համաձայնութեան. վասն որոյ՝ այդ ազգային ժողովոյ մօտ Ձեր մուտքն դիւրացնելու իբր միակ միջոց՝ Ձեզ խորհուրդ կուտանք թողուլ Ձեր օտար հպատակութիւնը և ըլլալ Օսմանեան կամ Եգիպտական հպատակ ու այդպիսով Մենք ևս ուրախ կը լինինք Ձեր անդամակցութեան»։

Անցեալ տարի Յօբելեանի առթիւ դարձեալ Հռոմէն անցնելուս՝ մասնաւոր շնորհակալութիւնս մատուցի ուր որ անկ էր, այն փառաւոր պատասխանին համար։

Գալով Կ. Պատրիարքի ընտրութեան՝ ըստ իմ կարծեացս լաւագոյնն էր չ'աճապարել ու առ այժմ գոհանալ Տեղապահով, մինչև որ Կանոնագիր մը պատրաստուէր կամ հաստատուէր. այդ նպատակաւ վեց հոգիէ (երեք կղերական և երեք աշխարհական) բաղկացեալ յանձնախումբ մը պէտք է ուսումնասիրէ բոլորովին նոր ծրագիր մը, զոյն ենթարկէ ո՛չ միայն Կ. Պօլսոյ ազգայնոց՝ այլ պաշտօնապէս գաւառներն ու մանաւանդ յԵգիպտոս, թերեւս յարտասահման իսկ, ի Հնդկաստան և ի Ռուսաստան. (այսպէս ընթանալով նաև ուրիշ կարեւոր պարագայից առթիւ, կրօնա-ազգասիրական ոգին կ'արթարթուի և սերտ ու ջերմ յարաբերութեան ասպարէզ մը կը բացուի անջատ ու ցիրուցան եղած ազգակիցներու միջև)։— Այդ նոր Կանոնագրոյ մէջ, այժմեայ մեծ խնդրոյ վրայ միայն խորհրդածելով այսօր, Եպիսկոպոսաց և Կ. Պատրիարքի ընտրութեանց մասին բոլորովին նոր և գործնական ճամբայ մը կ'ուզեմ ցոյց տալ։ Նախ պարտ է խոստովանիլ որ մինչև ցարդ մեր ըրածն ընտրական հանգամանքէ զրկէ զուրկ է, քանի որ պարզ բարի վկայութիւն կը համարուի ու այդ սահմանէն անդին չ'անցնիր։ Մեր ընտրողական կարողութիւն ալ արդէն ի վճռական չ'է յաջող արդիւնք մը տալու՝ նկատելով որ ընտրելիներն մօտէն ճանչցուած չեն. «Հովիւ քաջ ճանաչէ զխաշն և ճանաչի յիւրոցն». դժբաղդաբար հիմա շատ անգամ երկուստէք կը պակսին այդ յատկութիւնները։

Արդ՝ քանի որ մենք աշխարհականքս չենք կրնար լաւ զանազանել— փորձերն մէջտեղ են—չա՛տ քիչ անգամ գոլով ամեն կղերականի բարուց ու վարուց կամ կառավարչական կարողութեանն մասին և երբեմն շատերու յօգնած անտարբերութեան երեւէն՝ ես կը խորհիմ որ լաւագոյն պիտի լինէր անգամ մ'ալ փորձանաց փորձել ճամբան ձգել ու նորի մը մէջ ընթանալ. փոխանակ ընտրելիներն Սինոդոսին կամ ի Հռոմ ազգին կողմանէ առաջարկուելու, Հռոմ յանձնարարէ մեզ ընտրութեան արժանի եղողաց մի ցանկն, զոր օրինակ երկու Վարդապետ Բրօբականտայէն, 2 Վենետիկի Մխիթարեաններէն, 2 Վիէննայէն, 2 Զմմառէն, 2 Անտոնեան Միաբանութենէն ու առանց մէջէն Ազգային ժողովն ընտրէ մէկն։ Նմանօրինակ առաջարկ մը անձամբ ես ըրած էի արդէն ի Բրօբականտա և համամիտ ընդունելութիւն գտած. նոյն իսկ խօսակիցս կ'ըսէր ինծ թէ այդպիսի կարգադրութիւն մը խիստ նպաստաւոր կրնայ ըլլալ Հասարակութեան, ի նկատի ունենալով որ Հռոմ այն կերպով մեծ պատասխանատուութիւն մը պիտի ստանձնէր և ստիպեալ էր խիստ լրջօրէն՝ զգուշութեամբ քննել ու զատել ընտրելիներն՝ որք ըլլային ամեն մասամբ արժանի իրենց ծանր պաշտօնին ու այդպիսով յանձնարարեալն եթէ սպասուածին համաձայն չ'ելլէր՝ կարենար ազգն իրաւունք ունենալ ուրիշ մը պահանջելու։ Մինչդեռ հիմա՝ կ'ըսէր, դուք ուզածնիդ կ'ընտրէք, Սինոդոսնիդ զայն մեզ կը ներկայացնէ ու Մենք վասն խաղաղութեան, ու որպէսզի չըսուի թէ Հռոմ գժտութիւն կը յարուցանէ ազգին զբօսուն, կ'ամփոփուինք երբեմն ակամայ վաւերացնել և երբ յետոյ մեզմէ պահանջէք փոփոխումն են. կը հարկադրուինք ըստ կարելւոյն հեռու կենալ Ձեր ազգային ներքին յուզումներէ։

Ուստի եթէ իմ առաջարկած եղանակս հիմա ընդունուի, զմեզ բաղդաւոր համարելու ենք որ իրաւցնէ լուրջ ընտրութեան մը կը մասնակցինք, ո՛չ թէ հին ձեւով պարզ բարի վկայութեան, և ներկայ առիթէն օգտուելով, գէթ առաջին փորձն կը կատարուի Կանոնագրոյ այս կէտին վրայ հիմնական փոփոխութեան մը։

Յայտնի է թէ Հռոմ չ'ուզեր ինքնին խառնուիլ մեր ազգային ներքին գործերուն. անոր միջամտելն պարզ կրօնական հանգամանք ունենալէ չ'զանցեր։ Ուէ նիւթական կամ քաղաքական անկումն կը հրաւիրէ անկելոյն վրայ օրինաց կամ երկարողի մը (երբեմն շատերու՝ մեծ պետութեանց, պարտատեարց եւայլն) հսկողութիւնն. ջանանք ուրեմն կանոնաւորուիլ ու զերծ մնալ արտաքին քոնթրօլէ։ Ամօթ է արդէն օտարաց առջև պարզել միշտ մեր անհամաձայնութիւնները, հարկ է մերովսամբ տեսնենք մեր գործերն. կղեր ու աշխարհական միասին սիրով։ Հարկ իսկ չ'մնար այն ատեն՝ չարաճակ դիմել Եւրոպայի, անվերջ դրամական օգնութիւնք հայցելու համար. երբ կարգ ու կանոնի դրուի Հասարակութեան գործոց վիճակը, ինչպէս տեսանք Եգիպտոսի մէջ, Սահմանադրական Կանոնագրին հաստատուելուն առթիւ, մեր հարուստներն չեն զլանար իրենց օժանդակութիւնը՝ մանաւանդ երբ անոնց վստահութիւն կը ներշնչուի և ապահով կ'ըլլան որ պահանջուած նպաստներն խղճի մտօք պիտի ծառային նպատակին։ Ազգին մէջ անտարբերներ կրնան հանդիպիլ, բայց ո՛չ կարծուածին չափ. անոնք ալ հաւանականաբար իրենց պատճառներն ունին. բարոյական ոյժն է որ պիտի քաջալերէ ու արթնցընէ թմրեալ սիրտերն։

Ազգն ունի բաւական ընդարձակ առանձնաշնորհումներ, որոնցմէ դժբաղդաբար քիչ օգուտ կը քաղէ, զայնս չարաչար ի կիր առնելուն երեսէն։ Բացատրութիւններն յարգելով, ցաւալի է տեսնել որ մեր Առաջնորդներէն շատերը վիճակի մը գլուխ անցնելնուն պէս, l'état c'est moi Լուդովիկեան գրութիւնն կը խորհին ձեռք առնել ու ոչ մէկին հաշիւ տալ, բայց և. թէ նոյն իսկ Եկեղեցական օրէնքն այդ աստիճան իրաւասութիւն տար, քայլ կը չեզոքացնէր ժողովրդեան հանդէպ առանձնած ծանր պարտականութիւններն ու պատասխանատուութիւններն՝ եթէ առանք խղճի մտօք կատարուէին։ — Կը պատահի նաեւ շատ անգամ որ միամիտ սրտիւ ու բարի նպատակաւ իսկ եղած կարգադրութիւն մը զայթակղանաց առիթ ըլլայ անհաշիւ և գաղտնածածուկ գործելուն պատճառաւ. այն ամեն բան որ հասարակաց կը վերաբերի, պէտք է ճակատաբաց երեւան գայ։

Միւս կողմանէ, քանի որ ժողովուրդն ընդհանրապէս կը մոռնայ զանազանել կրօնքն կրօնաւորէն կամ պաշտօնն պաշտօնեայէն, առոր յանցանքն անոր վերագրելով, հարկ է որ կղերն հրաժարին ու խրատն առանայ իւր Հոգեւոր Բարձր Իշխանութենէն, որ միակ կարողն է նմա յիշեցնել «Տուն իմ տուն աղօթից կոչեսցի»ն։

Ես միշտ այն գաղափարն ունեցած եմ որ թէ՛ Եկեղեցւոյ պայծառութեան և թէ՛ ազգային առանձնաշնորհումներու անթերի պահպանման համար, երկու տարերք, կղեր ու աշխարհական ձեռք ի ձեռին համամիտ ընթանալու են, ո՛չ մին զատ իւր քմացն համեմատ, ո՛չ միւսն ի հեռուստ անտարբեր։

Այժմեայ ամենայոյզ պարագայից առթիւ մեծ խոհեմութիւն պէտք է մեր բարձրաստիճան կղերին կողմանէ, լայն հեռատեսութեամբ լիովին գոհացումն տալու ազգային պահանջմանց, երբ անկեղծաբար կրնան հասկնալ որ այդ պահանջումներն կրօնական հարցի շուրջ չեն դառնար։ Մանաւորելով խօսքս, առաւել քան խոհեմութիւն՝ խնդրելու է զոհողութիւն, ի սէր Եկեղեցւոյ և Ազգին ու վասն խաղաղութեան՝ անոնցմէ որք այսօր աւելի բաղդ ունենալ կը թուին յաղթանակի. օրինակի համար Արհ. Գօյունեան Գերապայծառը՝ ի նկատի առնելով իւր պաշտօնին մասին եղած վէճերն ու ապագայ խառնակութիւններն՝ այժմէն ինքնաբերաբար վեհանձնօրէն յայտարարելու է իւր թեկնածու չըլլալն և կեդրոնացնելով Ազգին քուէներն միայն անոր վրայ, որուն ինքն իսկ համամիտ է իբր արժանի Կաթողիկոսութեան, կարծեմ Արհ. Թերզեան Գերապայծառն, զոր իւր կարգին հրաւիրելու է զոհողութեան, ընդունել տալու համար այն ծանր պաշտօնն որմէ կը խորշի թերեւս, լաւագոյն համարելով իւր մնալն ի Կիլիկիա։

Բ. Մ. ՄԱՍՐԱՖ

Գահիրէ, 24 Նոյեմբեր 1909

ՄԷՃՄՈՒԱ.— Ղալէթամըզ միւհթէրէմ ապօնէլէրինտէն վէ ասըմլարընտան պուլունան Բիւզանդ էֆ. Մասրաֆըն իշպու մէգալէսինի թէքմիլի շայեանը տիգգաթ վէ մուհիմ տիր։ Հալթա ճիտտէն նազարը տիգգաթա ալընմայա շայէանթէ տիր։ Անճագ էն սօն ֆըգրասը, Կ-Բաթրիգլիկէ էլէգ օլմագ իւզրէ իսմէն վէ շախսէն պէեան իյլէտիկի ֆիքրի, սըրֆ քէնտի ֆիքրի մախսուսը մագամընտա տէրճ իլէ պէրապէր, խուսուսիյլէ ճէմաաթըմըզա պէօյլէ պէնի իյանը հիսսիեաթ վէ թէվէճճիւհաթըն ֆայտէտէն զիեատէ զարարը օլապիլէճէկինի, պիթթէճրիւպէ պիլտիկիմիզտէն, վէլէվ միւնթէխիպ օլսուն օլմասըն, հէր իրիմէնի-գաթօլիկինին, շու եա պու Եպիսկոպոսը թէրճիհ վէ թէնսիպ խուսուսընտա պէօլէտիկի հիսսի վէ թէվէճճիւհի, եա

փէնս, հէր նէ օլսա, ալէնիյէթէ գօյմա-կարագ խարէբի մուլահազաա պուլընմասը, հալը հազըրաքի թէչքիլաթըմըզա վէ կէօնիւլէօն էֆքեար վէ թէմանիւլաթը մախսուսէյէ գարշը տահա զիյատէ մուվաֆըգ վէ հուսուլը մագսէտ վէ արզուեա տահա զիյատէ միւսայիտ օլապիլիր զանն իտէրիզ։

ՀՌՈՄԱՅ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱՑ
ՊԻՈՍ Ժ.Ի ԵՒ ՍՈՏԵՐԻ (167-174)
ԱՌԱՏԱՁԵՌՆ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔՆ ԱՌ ԱՐԵՒԵԼԵԱՅՍ

Օրագիրներն հրատարակեցին վերջերս Երանաշնորհ Պիոս Ժ. Հռոմայ Հայրապետին առանձին բարեխնամութեան նոր մէկ հաւաստիքն առ Կաթողիկոսական Աթոռն Կիլիկիոյ Հայ-Կաթողիկէ եկեղեցւոյ։ Մերձակայ գումարուելիք Սինոդոսին ծախուցն համար, և միանգամայն յիշեալ Աթոռոյն արդի անձուկ վիճակին դարման տանելու նպատակաւ, 40,000 ֆրանգի նպաստ մը շնորհուած է Հռոմէն։ — Սոյն օրինակ առատաձեռնութիւնք ևս անդի անեցած ըլլալն երջանկայիշատակ Լեւոն ԺԳ. և Պիոս Թ.ի օրով, ոչ ոք կ'անգիտանայ։

Բայց իրա՞ւ է թէ այս բանին մէջ Վատիկանու Թագուն քաղաքականութիւնը կայ անշուշտ, կամ Հռոմ ամենձգութիւն ընել կ'ուզէ Հայ-Կաթողիկէ Եկեղեցւոյն ու Ազգին երաւունց մէջ՝ ինչպէս ոմանք լրագիրներէն ոմանք անգէտ գիտութեամբ բաշխակելով կը բարբանջեն։ — Ընդհակառակն երբեք. բանանք Եկեղեցւոյ պատմութիւնն, ու պիտի տեսնենք որ Քրիստոնէութեան առաջին դարերէն իսկ բարեկէր ողորմածութիւնն առ Արեւելեան եկեղեցիս՝ Հռոմայ Առաքելական Աթոռոյն յատուկ նշանաբանն եղած էր։ Ցիրաւի, Պետրոս Առաքելապետին մետասաներորդ Յաջորդը Սոտէր՝ որ Բ. դարուն դէպ ի վերջերը (167-174ին) Քահանայապետութիւն կ'ընէր՝ թուղթ մը կը գրէ Կորնթոսի Եպիսկոպոսին Դիոնիսիոսի, և միանգամայն դրամական նպաստ մը կը խաւրէ՝ աղքատներն սփոփելու և մետաղներու դատապարտուած քրիստոնեայ խոստովանողներուն օգնելու համար։

« Հռոմայ Եկեղեցին հարուստ ու եղ-
« բայրասէր ըլլալով, — կը գրէ նշանաւոր
« եկեղեցական պատմիչ մը, — յօժար կա-
« մօք մասնակից կ'ըլլէր միւս նուազ հան-
« գիստ ապրող Քրիստոնեայ եկեղեցիներն
« իր ընչից և առացուածոց։ Ասիկա ար-
« դէն հնամի աւանդութիւն մ'էր իրեն,
« և այսպէս ալ շարունակուեցաւ մինչեւ
« վերջին հալածանաց ժամանակները»։
(L. Duchesne, Histoire ancienne de l'Eglise, հատ. Ա., Բարիզ, Բ. տպագրութիւն, էջք 243-244)։

Այսչափս հերիք ըլլայ ուրեմն մեր անկրօն կրօնքով հրապարակագիրներուն բերանը գոցելու համար։

ՄՇԿՈՒՆԻ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Այսօր մեծ և նման չտեսնուած շքեղութեամբ կատարուեցաւ տեղւոյս առաջին քրիստոնեայ գայմագամին յուղարկաւորութեան հանդէսը։ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Թընկըրեան, նախկին աշակերտ ԳԳ. Մխիթարեան Հարց վարժարանին ի Բարիզ, և Պօլսոյ քաղաքամէօթ ազնուական ընտանիքէն, 2 ½ ամիսէ ի վեր միայն կը պաշտօնավարէր հոս, բայց իր իմաստութեամբ, հեռատեսութեամբ, արդարակորով անաչառութեամբ և սրտի փափուկ և հազուագիւտ բարութեամբ, այն աստիճան գրաւած էր բոլոր տեղացւոց սէրն ու համակրութիւն, որ իր յուղարկաւորութիւնն յաղթանակի մը կերպարանքն առաւ։ Ամէն ազգ և կրօնք փութացին սիրոյ և յարգանաց փայլուն ցոյցերով պատուել հանգուցելոյն յիշատակը՝ մեծերէ և պաշտօնական անձերէ սկսեալ մինչեւ յետին աղքատ ու փոքրիկ մանուկները։

Յունաց Արհ. Մետրոպոլիտը Տ. Դիոնիսիոս, յայտնապէս յուզուած՝ ազնուօրէն մասնակցեցաւ յուղարկաւորութեան առաւելն մինչեւ եկեղեցի և մինչեւ գերեզման։ Դագաղը կենալով Ս. Սպիրիտոնի և Հրաշագործ Ս. Աստուածածնի եկեղեցիներուն առջեւ, Արհ. Մետրոպոլիտն պաշտօնապէս զգեստաւորեալ Հոգեհանգստեան աղօթքն արտասանեց յուզեալ շեշտերով։

Լուսաւորչական Հայոց հոգեւոր հովիւն, Արժ. Տ. Խորէն քհ. Ճամճեան, անձնուէր բարեկամ հանգուցելոյն, ջանաց ամէն յարգանք ու պատիւ ընծայել, և ի չգոյէ Կաթողիկէ քահանայի՝ խորհրդական արձակումն առաւ վերջին վայրկեաններուն։

Յոյն հասարակութեան կողմանէ 3 ծաղկեփունջ և Հայ հասարակութեան կողմանէ 2 ծաղկեփունջ դրուած էին դագաղին վրայ։ Բոլոր եկեղեցիներուն զանգակները կը հնչէին յետ միջօրէի։ Հաքիմը, Հրէից խախամը, զինուորական և քաղաքային իշխանութիւնք ներկայ էին. հարիւրապետին հետ քանի մը զինուորներ հրացանները ի նշան սգոյ խոնարհեցուցած դագաղին երկու կողմէն կը քալէին։

Յոյն Եղբայրակցութեան կողմանէ առնը մէջ խօսեցաւ յունարէն երիտասարդ և համակրելի բժիշկ, Տօքթ. Եոաննիտիս։ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ խօսեցան Յոյն վարժարանաց Տեսուչն յունարէն և Յոյն Հոգաբարձութեան ատենապետ թուրքերէն, դրուատելով հանգուցելոյն բարեմասնութիւնները՝ թարգման հանդիսացան ընդհանուր երախտագիտութեան և սիրոյ զգացմանց։

Գեր. Հայր Ներսէս Փափազեան որ՝ հանգուցելոյն բարեպաշտ դասէր՝ Օր. Աբուսեան Թընկըրեանի կողմանէ զրկուած էր ի Սիլիվրի, Ս. Եկեղեցւոյ խորհուրդները մատակարարելու և որ չզգենալուն յարգման պատճառաւ մահուընէ վերջը հասաւ հոս, նախ հայերէն և ապա թուրքերէն արտասանեց դամբանականը՝ ամեն ցեղէ և ամեն կրօնքէ ունկնդիրներու առջեւ (Հայ, Յոյն, Իսլամ, Հրէայ ևն.)։ Աճենախօսը յիշեց ի մէջ այլոց հետաքրքրական հեղինակի մը այս իմաստալից խօսքերը. «Կեանքը վայրկեան մ'է, բայց այս վայրկեանը թոյլ կուտայ մեզ յաւիտենական գործքեր ձեռնարկելու։» Ամէն ժողովուրդք խորապէս ազդուած կը թուէին այս դամբանականէ, ի մասնաւորի Արհ. Մետրոպոլիտն որ արդէն համակրած էր Հայր Փափազեանի՝ իր յորդալից վարմունքին և յունարէն խօսակցութեան պատճառաւ. և գովեց Կաթողիկէ Ս. Եկեղեցւոյ կողմանէ կղերին տրուած բարւոք դաստիարակութիւնն և առաքելաջան ոգին, «որով, բսաւ նա, ձեռնէ չառեր կ'երթան մինչեւ Ափրիկէի և Աւստրալիոյ խորերը և մարդակեր անապատները քարոզելու համար Քրիստոսի Աւետարանը և Փրկագործութեան բարիքները։»

Արհ. Մետրոպոլիտը անձնապէս ճանչնալով նաեւ հանգուցելոյն ազնուաշուք Տիկինը, Դուստրը և երկու Որդիները՝ Մըկըրտիչ և Միքայէլ էֆ.ները, և անոնց հետ յաճախ խօսելով, խնդակցեցաւ Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեան՝ այսպիսի ուսեալ, ազնիւ և զարգացեալ գերդաստաններ ունենալուն համար։

Խնդրեց նաեւ Ն. Վ. Փափազեանէ որ այս առթիւ զգացած իր ցաւակցութիւնն և միանգամայն սէրն ու համակրութիւն՝ հաճի յայտնել մեր սիրելի Ազգին և Արհ. Տեղապահ Գերապայծառին։

Փոխադարձ սիրոյ և յարգանաց այս անկեղծ արտայայտութիւնքն մեծ չինութիւն պատճառեցին ընդհանուր ժողովրդոց, և ապացուցին անգամ մի եւս թէ ո՛ր աստիճան պիտի փառաւորուի Քրիստոնէութիւնն, երբ ամեն կրօնական վէճք և երկպառակութիւնք դադրին, և սէր ու միութիւն վերահաստատուի բոլոր Քրիստոնեայ Եկեղեցիներու մէջ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍԻԼԻՎՐԻ, Կիւրակէ, 22 Նոյ. 1909

⁂ Մութէվէֆֆաի միւշարիւնիլէյհին այիլէ քէտէրտաշլըղընէ, վէ մախսուսըն միւնթեսէպի՝ Գալաթա գօմիսիօնըճուսու Պօղոս պաշքաթիպի Մկրտիչ էֆ. Թընկըրեանա պու վէսիլէյի միւքէրրէմաթլէ իլէ պէեանը թաազիյէթ վէ սամիմի ճէմիլ թէմէննի իյլէրիզ։

ԷՐՄԷՆԻԼԷՐ ԻՉԻՆ

Աթիտէքի մուհիմմ մէգալէ «Թանին»տէ օգունմըշ տըր.

«Էսկի խարբէ զէմանընտա զուլմ ու խաթիպտատա գարշը Միւսլիման ունսուրը նա՞սըլ չալըշմըշսա, Էրմէնիլէրին տէ, պու խուսուստա հոյաթլարընը խաթիրլաթամ իտէրէք, ֆէտաքեարլըգ իթմիշ օլտուգլարը աշիքեար տըր։ Այնի մագսատը խաթըռալ իչին, իքի թարաֆ, հէր զէման էլ էլէ միւթթաֆիգան չալըշմըշլար. ֆագաթ գայէի էմէլ հէպ պիր իտի. զուլմ ու խաթիպտատը եըգարագ նաւլի հիւրրիյէթ վէ ատալէթ օլմագ։

«Պու սիլահ արգատաշլըղը Էրմէնիլէրէ ունսուրը Միւսլիմէ արասընտա բապըթայը վաթանտաշընըն ֆիվգինտէ այըրճա պիր բապըթայը ուվլիյէ տահա վիճտանէ կէթիրմիշտիր։ Օ՛ճուղ սընէլէն զիհատէ զէման գարտէշտա պիւթիւն Օսմանլը իւլքէսինը պիր քէապուսը մախուֆ այըթընտա խաչըթան իտարէ, պու ունսուրը պիր պիրինտէն այըրմագ իչին նէ լազըմ իսէ եափըշ, հիւսնի իմթիզաճ վէ ուխուվվէթ հիւքմֆէրմա օլան եէրլէրէ քին ու ղարազ թօխումլարընը էքմիշ, գարտաշ կիպի եաշայան իքի ունսուրը չօգ եէրտէ տիւշմէնի ճան հալինէ կէթիրմիշ տիր։

«Հէր իքի ունսուրը տա այրը այրը ուսուլէր այթընտա մահվ վէ խարապիյէ սիւրիւքլէյէն գուվվէթը միւսաթէպիտէ զաիլ օլուպ տա, պիւթիւն Օսմանլըլար հիւրրիյէթ վէ մէշրութիյէթին թէէսիսի սիհրամիզլիյլէ գուճագլաշտըգլարը զէման, պիր աէօթը ղատր ու խիեանէթին անըրտըղը իքի գարտաշ պիրպիրլէրինի անլամագ եօլընտա իլք ատըմը աթմըշ օլտըլար. ֆագաթ իլք ատըմ իլէ իշ պիթմէզ իտի. պու ատըմլարը թէչվիգլէ թէչճի իթմէք, սուի թէֆէհհիւմլէրի պիւթիւն պիւթիւն օրթատան գալտըրմագ իգթիզա իյլէր իտի։

«Հիչ շիւպհէ իտիլմէզ իտի քի, Միւսլիմանլար, վաթանը գուրթարմագ իչին պիւթիւն անասըրը այնը հուգուգ վէ վազիֆէ այթընտա պիրլէշտիրիրէք, թէեսիսի միւսավաթ վէ ուխուվվէթ մէսլէքինի թագիպ իթմէք իսթէտիքլէրի զէման, հիչ թէրէտտիւտ իթմէքսիզին քէնտիլէրիյլէ գալպան սըգը վէ միւթթէֆիգ օլարագ էլ էլէ եիւրիւյէճէք ունսուր՝ Էրմէնիլէր օլաճագտը, չիւնքի պիր քէրրէ օնլար՝ էսկի խարբէնին աճըլարընը գան սէլլէրի իչինտէ պօղուլարագ թէճրիւպէ իթմիշլէր իտի։ Իքինճի ալէյհտէ, պու վաթան իչինտէ վազիյէթը ճօղրաֆիէլէրի իթիպարըյլէ էօյլէ պիր մէվգի թութուեօրլարտը քի, Օսմանլըլըղըն մահվը քէնտիլէրինին մահվը տէմէք իտի։ Օնլար իչին մաագուլ հալէրէզ պիր էմէլ թասավվուր օլունապիլիր իտի. օ տա պիւթիւն էնէրժ խարճետէ պիր վաթան արամագ իսէ, Օսմանլը իւլքէսինը պիր վաթան օլմագ իւզրէ թէլագգը իթմէք, վէ պու վաթանըն թէալիի շան ու շէվքէթինէ չալըշմագտան իպարէթ իտի։ Պիր քէրրէ պու մէմլէքէթ հուգուգը սիեասիյէ մալիք օլտուգտան, քէնտիլէրինի պու վաթանըն էվլատը կէօրտիւքլէրինտէն սօնրա, արթըգ խարբէի մէչրութիյէթ գուվվէթլէնտիրմէքտէն պաշգա էմէլլէրի գալամազ իտի։

«Պէօյլէ օլմագլա պէրապէր, բէք էսէֆ իտէրիզ քի, Միւսլիման վէ Էրմէնի ունսուրը պիր պիրլէրինի, իւմիտ իթմէկէ հագգըմըզ օլտուղը տէրէճէտէ անլաեամամըշլար իտի։ Արատա էսքի սուի թէֆէհհիւմլէր թէվէլլիւտ իթտի տէնիլէմէզ. ֆագաթ էսքիտէն մէվճուտ օլանլար իճապ իթտիկի տէրէճէտէ իզալէ իտիլէմէմիշ իտի։ Իշթէ տահա պու մէրքէզտէ իքէն, եատը խաթըրլաթը պիլէ գալպիմիզտէ տէրին իզլէր պըրագտըղը Ատանա ֆէճիասը վուգուա կէլտի։

«Պու ֆէճիա բէք ֆէնա պիր սուի թէֆէսսիւրէ մէյտան վէրէպիլիր իտի։ Միւսլիմանլար իլէ Էրմէնիլէրին էյի կէչինմէլէրինի իսթէմէեէնլէր թարաֆընտան տիւրլիւ տիւրլիւ թէֆսիր, թէէվիլ վէ թահրիքեաթ իճրա օլունապիլիր իտի։ Նասըլքի պու եօլտա չալըշանլար կէօրիւլմիւշ տիւր. ֆագաթ Էրմէնի վաթանտաշլարըմըզը պիլխասսա չայեանը թէպրիք կէօրիւրիւզ քի, Ատանա ֆէճիասընըն մէսուլիյէթինի հիչ պիր զէման պու մէմլէքէթէ, չու հիւրրիյէթ վէ ատալէթ նէֆհալարընը պախշ իտէն հարէքէթը մէշրութիյէթփէրվէրանէ թարաֆտարլարընա աթֆ իթմէտիլէր։ Ատանատա, պու գըթալ օլուրքէն, Իսթանպօլտա մէշրութիյէթ գալտըրըլըյօրտու։ Իքի ունսուրըն տուշմանը, ղայրը գապիլի թէէլիֆ սուրէթտէ աշապիլէճէք օլան պու սօն ֆէլաքէթ, պիլաքիս մէշրութիյէթփէրվէրան իլէ Էրմէնիլէրի պիրպիրլէրինէ տահա զիատէ եագլաշտըրմըշ տըր. չիւնքի տիւշմէնլէրինին միւշթէրէք օլտուղընը, բէք պահալը պիր թէճրիւպէ իլէ պիր քէրրէ տահա անլամըշլար տըր։

«Մամաֆիհ Ատանա հատիսէսի ազ գալսըն նազաքեթլի թամիր պիր սուի թէֆէհհիւմ թէվլիտ իտէճէքթի. չիւնքի Տախիլէ Նէզարէթի՝ տէյրը Համիտի բօլիթիգասընը թագիպ իթմէկէ պաշլամըշ, պու ուզուն ղօլիթիգանըն թէէսիրիյլէ էֆքեարը միւթէնէֆֆիզէ գարշըսընտա պիւթիւն Օսմանլըլարը վէ Միւսլիմանլարը լէքէտար իթմէք, Էրմէնիլէրտէ տէ, խարբէի մէչրութա տէյիլ, եա նէ օլսա Թիւրքլիւքէ թէէմինի ատալէթ խուսուսընտաքի եօլընտա պիր իւմիտսիզլիք թէվլիտ իթմէկէ խաթիրաշընը վիճտանէ կէթիրմէք կիպի պիր խաթըրայէ իրթիքեապ էյլէմիշ իտի։ Զօգ շիւքիւր քի պունա մէյտան գալմատը։ Տախիլէ Նէզարէթի՝ տէյիշտի, վէ հագգըթէն ատիլանէ, հիւրրիյէթփէրվէրանէ պիր նէֆհալ թէճէլլիսիյլէ, պիւթիւն օ շիւպհէ վէ թէրէտտիւտ պուլութլարը սըյըրըլտը։

«Պու վագըա նէթիճէսինտէ, պաթրիգ էֆէնտի իւթիֆագը կիպի էհէմիյէթ չայեանը թէէսսիւֆ պիր հատիսէ զուհուր իթտի։ Հիւքիւմէթին մէսլէքի ատալէթփէրվէրանէսինէ էմին օլտուղումուզ գատար պաթրիգ էֆէնտի տէ հիսսիյաթը վաթանփէրվէրանէսի հագգընտաքի իթիմատըմըզ պէրքէմալ պուլունտուղու իչին, արատաքի իխթիլաֆըն հէր հալտէ հիւսնի սուրէթլէ թէսվիյէ իտիլէճէկինտէն շիւպհէ իթմէզիզ։

«Շու գատար քի հիւքիւմէթին պու իխթիլաֆընտան իլէրի կէլէն միւզաքէրաթըն նէթիճէլէնմէսինի պէքլէմէքսիզին, պապը Թէսավվիր իթթիհազ իթմէսի, պիր Թագըմ իֆրաթը տաիմա ֆիքիրլէրինի լազըմ կէլէն կէօսթէրմիշլէրտիր։ Հիւսնիւթը ուխուվվէթքեարանէյի, մունասիպէթ վէ ատալէթին պահս իթմէք գօլայ տըր. ֆագաթ գալպլէրտէ հիսսի էմնիյէթ վէ իրթիպաթ թէվլիտ իթմէք օլան շէյլէր՝ սէօզլէրտէն զիյատէ իշ տիր։

«Իշթէ պունըն իչին տիր քի, պիր թագըմ հագգըլը իճրաաթըն պիլա թէէխիր իճրասը գօնմասը Թարաֆտարը պուլունուրըզ։ Հիւքիւմէթ, խալիսանէ նիյէթլէրինի պիլֆիիլ վէ քէմալի քէմալիյէթինէ իսպաթ իթմէքճէ, Միւսլիման վէ Էրմէնի ունսուրը չէօզիւլմէզ պիր ըլէճէ պիրպիրլէրինէ գալպէն պաղլը օլուրլար։ Օ զէման տա պաթրիգ մէսէլէսի վէ խալաքէթլէրի գայպ իթմիշ, հալլէ օրթատան գալգմըշ օլուր։

«Մէճլիս, Ատանա ֆէճիասընտա մագթուլ օլանլարտան պաղըլարընըն էմլաքը վար. պունլարըն՝ վէրէսէլէրինէ ինթիգալ մուամէլէսինի ինճրա իչին հուքումէթ խարճ ալմախապիլիր. պունլարտան մունհալ գալմըշ արազի վէ էմլաք վար իսէ, օնլար ազրապալարընտան ֆագիր քիմսէլէր օլտըղը հալտէ, օնլարա, օլմատըղը թագտիրտէ, գիթալ նէթիճէսինտէ տիւշարը սէֆալէթ օլմըշ տախի մաղտուրլարա վէրէպիլիր։

«Գըթալ սէպէպիլէ օրթատա գալան եէթիմլէր վէ ատուլ գատընլար իչին տահա ճիտտի վէ միւէսսիր մուավէնէթ ինճրասը տախի պու գապիլ պիր վաճիպէյի ինսանիյէթտիր։

«Վիլայէթտէ պիր էօքսիւզխանէ ինշասը շայանը թագտիր օլմագլէ պէրապէր, հիւքիւմէթին պունա մուավէնէթ իթմէսի իճապ իտէր. պախուսուս պու մուավէնէթէ՝ վալիտէլէրի տէ թէչրիք իթմէք լազըմ տըր. սիլէսի քէրիշան օլարագ խալըրգ պիր չօճուղը իլէ միւհթաճ գալմըշ պիր վալիտէնին խանընտան չօճուղընը տա ալըպ էյթամխանէյէ վէրմէք՝ օ զէվալը վալիտէյի պիւթիւն պիւթիւն խըմիասըզլըգէ տիւչար իթմէք օլուր։ Հալպուքի պիր ասըրիւսսանիա (արհիսասինեյ) եարըրլըր տա, վալիտէ իլէ չօճուգ, պիր եէրտէ չալըշտըրըլըր իսէ, հէմ պու պիչարէլէր սատագայա միւհթաճ օլմազտան վէ տիլէնճիլիքտէն գուրթուլուրլար, հէմ տէ չալըշմագ պիր նէվ թէսէլլի մագամընտա կէչէր։

«Ատանա ֆէլաքէթզէտէլէրինէ պու սուրէթլէ մուավէնէթ գապիլ օլտըղը կիպի, էսկի զէմանտա զուլմ ու իթիսաֆտան գաչարագ, վաթանլարընը թէրք իտիպ տէ չիմտի ավտէթ իտէն վէ արազիլէրինի պաշգասը էլինէ կէչտիկինի կէօրէրէք աչըգտա գալան Էրմէնիլէրէ, իսքանըն՝ մուհաճիրին գանունընըն թաթպիգի՝ լազըմէյի ատալէթտէն տիր։

«Մէչրուիյէթին իլք կիւնլէրինտէ պաղը ինսաֆըզ Թիւրքլէր՝ պու սուրէթլէ քէնտիլէրինէ կէչէն Էրմէնի արազիսինի սահիպլէրինէ իատէ իթմիշլէր իտի. տիկէրլէրի տախի ճէպրէն պու ուսուլա իթթիպա իթտիրիլիպ, էսկի հագգսըզլըգլարը միւմքին մերթէպէ թամիր իտիլէպիլիր։

«Հէր հալտէ հիչ պիր սուրէթլէ իթիրազ գապուլ իթմէյէճէք պազը հուգուգը թէէմին իչին թէրէտտիւտ իթմէմէլի վէ հագգըթէն պու մէմլէքէթտէ իթթիհատ իչին, ինսանիյէթ վէ մէտէնիյէթ իչին պիւթիւն գալպլէրզէ չալըշտըղըմըզը իսպաթ իյլէմէլի տիր։

«Պու մէրտ վէ հագգը մուամէլէյէ մուգապիլ պիւթիւն Էրմէնի գալպլէրինին պիզէ իւէլէպէտ մէրպուտ օլաճագլարընը իւմիտ իտէպիլիրիզ։»

Մէճմուա.— «Թանին»ին պու մէգալէսինտէ միւնտէրիճ նօգթալար, Էրմէնի միլլէթինին էօթէտէն պէրու հագգը օլտուղը վէ իսթիհսալի իչին խատտա իթմէքտէ պուլունտըղը խուսուսաթ օլուպ, ֆագաթ սօն շայանը թէէսսիւֆ վագըալարտա ատալէթին թէմամիլի ինճրասը զըմնընտա քաթիյէն Տուրխան էֆ.նին վագը օլան մէթալիպաթը հագգընտա մէզքիւր մէգալէտէ հիչ պիր չէյ սէօյլէնմէմէսի, համթա մէզքիւր մէթալիպաթըն ինճրասը թալէպ իտիլմէմէսի՝ մէմլէքէթէ իսթիհսալ օլունան մէչրուիյէթտէ զըյմէթտար գանը պահասը պուլունան միլլէթի մէրգումէնին թէմամիլի խօշնուտիյէթինի հասըլ օլամաճաղընտան, պունըն հիւսնի թէէսսիրի մահտուտ վէ զըմնի գալաճաղընա շիւպհէ իտիլէմէզ։

Ի Խ Թ Ա Ր

Ապօնըման վատէլէրի տօլմուշ վէ քէնտիլէրինէ տէ խապէր վէրիլմիշ օլան միւշթէրիմ ապօնէլէրիմիզին, ապօնըման պէտէլլէրինի վագըընտա կէօնտէրմէլէրինի ռէճա իտէրիզ։

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

Չարչ. կիւնիւ սաաթ 6ռա թօբլանմըշ, վէ զապթը սապըգ օգունարագ գապուլ օլընտուգտան սօնրա, Պաղտատ վալիսինին 15 պին զչ.ա պալիղ օլան մաաշընա 15,000 զչ. մաաշ տահա իլավէ իտիլմէսինէ տաիր պիր գանուն լայիհասը, վէ մէզքիւր վիլայէթէ 6000 զչ. մաաշլը պիր վալի մուավինի թայինինէ տաիր իքինճի պիր գանուն լայիհասը՝ մալիյէ գօմիսիօնընա, վէ էսկի ըէժիմին սիւաս մաղտուրլարընըն իզաղը ահվալինէ տաիր տիկէր պիր գանուն լայիհասը՝ տախիլիյէ գօմիսիօնընա հէվալէ իտիլմիշ տիր։— Ալի Հայտար էֆ.՝ Եէմէն վիլայէթինտէ Անիս գայմագամըղընը գապուլ իթմիշ օլտըղընտան, մէպուսլըգտան իսթիֆա իթտիկինի պիլտիրմիշ տիր։ Իսթիֆասը գապուլ օլընմըշ տըր։— Պալըքեսիր մէպուսլըղընա ինթիխապ օլընան Սըրրը պէյին ինթիխապ մազպաթասը օգունմըշ, վէ միւմայիլէյհ՝ իքի այ էվվէլ Պալըքեսիր միւթէսարրըֆլըղընա թային օլընտըղը հալտէ, քէնտիսինի մէպուսլըղա ինթիխապ իթտիրմէք իւզրէ ինճրայի նուֆուզ իյլէտիկինէ վէ ինթիխապըն ինճրասը իչին ալտըղը թալիմաթը գաթիյէն րագմէն, պիր հաֆթա ինթիխապը կէճիքտիրտիկինէ տաիր մահալլինտէն կէլէն շիքայէթլէր վէ Սըրրը պէյին Պալըքեսիրլի օլմասըղը նազարը տիգգաթա ալընարագ, ինթիխապը վագը, իւչ րէյէն մաատա միւթթէֆիգէն րէտտ օլընմըշ տըր։ Պաալէհու Ինթիխապ զապիթանը գանունու լայիհասը իքինճի տէֆա օգունարագ, իլք 16 մատտէլէր գապուլ օլունմըշ տըր։ Պու միւզաքէրէտէ հարպիյէ նազըրը տախի հազըր պուլընմըշ տըր։— Րուսումաթ էմանէթի ֆէնն միւշավիրինէ 24,000 զչ. մաաշ իթասընա տաիր էմանէթին պիր թէզքիրէսի՝ մալիյէ գօմիսիօննա հէվալէ օլունմըշ տըր։— Ինթիխապ զապիթանը գանուն լայիհասընըն միւզաքէրէսինէ տէվամ օլընարագ, 17, 18 վէ 19նճը մատտէլէր, պիլա իթիրազ գապուլ իտիլմիշ տիր։ Եալընըզ միւլքիյէ մէմուրիյէթինտէ օլմասըյլա պէրապէր, իքինճի սընըֆ ինթիխապ զապիթանընտան օլանլարըն մուհարէպէ եախօտ թալիմ զէմանընտա մաաշ ալմալարընա տաիր օլան 20նճի մատտէ հագգընտա, հարպիյէ նազըրը իլէ մազպաթա մուհարիրի Վասֆի պէյ արասընտա շէտիտ պիր մունագաշա վուգու պուլմըշ, վէ Միւֆիտ պէյին թէքլիֆի մուճիպինճէ, պու զապիթլէրին, էյնի հարպ եախօտ թալիմտէ զապիթ եախօտ մէմուր մաաշլարընտան հանկըսը զիյատէ իսէ, օնու ալմալարը գարարկիր օլմըշ տըր։ Իւշպու գանուն լայիհասընըն թէքմիլի, տիկէր թէպտիլաթ ինճրա իտիլմէսինէ գապուլ իտիլմիշ տիր։— Մուշ մէպուսլարը, մէզքիւր սանճաղըն շայանը թէէսսիւֆ ահվալինէ տաիր պիր թագրիր՝ թագտիմ իտէրէք, Մուշտա կէճէլի վէ կիւնտիւզլիւ պիր մէքթէպ թէէսիսինի թէքլիֆ իթմիշլէր տիր։ Պու թագրիր՝ գօմիսիօնա կէօնտէրիլմիշ տիր։— Րէյիս պէյ՝ մէճլիսի գապամազտան էվվէլ, ճումա իրթէսի ինթիխապընըն (պու կիւն) րուզնամէսի՝ Լինչ մէսէլէսինէ վէ ալգօլ գանունընա տաիր վագը օլաճագ իսթիյզահլարըն միւզաքէրաթը օլաճաղընը պէեան իյլէմիշ տիր։

*** Րում մէպուսլարը, չարչ. կիւնիւ ինճիմա իտէրէք, քէնտի ֆըրգալարընըն բրօկրամը իւզէրինէ միւզաքէրէ իթմիշլէր տիր։

ԼԻՆՉ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Իթթիհատ վէ Թէրագգը ֆըրգասը, բէնչ. կիւնիւ Մէճլիսի մէպուսանտա սուրէթը խուսուսիյէտէ ինճիմա իտէրէք, Լինչ մէսէլէսի հագգընտա միւզաքէրաթտա պուլընմըշ իսէ տէ, պիր գարարը գաթի վէրէմէմիշ տիր։ Պինաէն ալէյհ ֆըրգայա մէնսուպ մէպուսլար, պու կիւն, սաաթ 3 1/2տա Մէճլիսի մէպուսանտա թէքրար սուրէթը խուսուսիյէտէ թօբլանարագ, պիր գարար վէրէճէքլէր տիր։— Բէնչ. ագշամը Մէճլիսի վիւքէլատա ճէրէյան իտէն միւզաքէրաթտա, Ֆրաթ վէ Տէճլէտէ սէյր ու սէֆէր իթմէք իւզրէ թէշքիլ օլընան շիրքէթը Օսմանիյէ այիտ մուամէլէ, տէվլէթի հիչ պիր մեսուլիյէթի մալիյէ թէհթինէ ալթընտա գօյմատըղընտան, պու պապտաքի էվրագըն Մէճլիսի մէպուսանա կէօնտէրիլմէմէսի սուրէթը գաթիյէտէ գարարկիր օլմըշ տըր։ Մէճլիսի մէպուսան, էվրագը մէզքիւրէնին մէճլիսէ թէվտիմինի թէգլիֆ իթտիկի թագտիրտէ, հէյէթը վիւքէլա, իթիմատ րէյի թալէպ իյլէյէճէք, մէճլիս թէրէտտիւտ իտէր իսէ, իսթիֆասընը վէրէճէք տիր։

*** Պու մէսէլէ հագգընտա «Թանին», տախի վէ պու կիւն, Հիւսէյին Ճահիտ պէյին իմզասը թաշըյան վէ ասըլըտան ատղըու քէնտի մէսուլիյէթի ալթընտա նէշր իթտիկի գատէթ մուհիմ մէգալէլէրտէ, Ինկիլթէրրանըն, էսկի պիր ֆէրմանա պինաէն, Ֆրաթ վէ Տէճլէ նէհիրլէրինտէ վաբօր իշլէթմէք հագգը Լինչ նամ Ինկիլիզ գումբանիյասընա այիտ օլտուղընը խատտա իթմէսինտէն, ֆագաթ պու պապտա տէվլէթը Օսմանիյէնին հուգուգ վէ հաքիմիյէթի մուհաֆազա իտիլմէք իւզրէ, մէզքիւր գումբանիյանըն պիր Օսմանլը գումբանիյասըյլա պիրլէշմէսինէ րաղը օլմասընտան պէրու, Ալմանիա, պիր թագրիպ իլէ կէչիրմիշ օլտուղը Պաղտատ շըմէնտըֆէր խաթթընա, մէզքիւր նէհիրլէրտէ վափօր իշլէթմէյին գարար վէրէճէկինի նազարը տիգգաթա ալարագ, պիր թագըմ ինթրիգալար իլէ Աստանատա, Մէպուսանտան վէ հաթթա Իթթիհատ վէ Թէրագգը Ֆըրգասընտան պազըլարընը վէ տիկէր պաղը մէնֆաաթբէրէսթլէրի էլտէ իտէրէք, պու խուսուսա տաիր չիտտէթլի պիր րէգապէթ պաշլամըշ, վէ հիւքիւմէթին, քէնտիլիկինտէն իմթիեազ վէրէմէյէճէկի խուսուսընտա Մէճլիսի աքսինէ վէրտիկի գարար իւզէրինէ, քէյֆիյէթին, Մէճլիսի մէպուսանա իսթիյզահը իճապ իթմիշ օլտուղը պէեան իտիլէրէք, տէնիլիյօր քի, «Մէմլէքէթ չու էմնիյէթ խարիճէն վէ տախիլէն վէխիմ պիր պուհրան իչինտէ պուլունույօր։ Գապինէնին տիւշմէսի, հէր վագթ մէմլէքէթի սարսամագ, լաքին պու տէֆա խալըրգ գապինէ տէյիլ, պիւթիւն կէնճ-Թիւրքիա տիւշէճէք տիր։ Շուրասը շայանը թէէսսիւֆ տիր քի, պիզի մահվ իտէճէք սարպէ՝ իլիմիզտէն կէլիյօր։ Էկէր չիմտիքի գապինէ տիւշէրսէ, եէրինէ քիմ կէչէճէք տիր։ Թապիի եէնի գապինէյէ Թալէաթ վէ Ճավիտ պէյլէր իչթիրաք իթմէյէճէքլէր տիր։ Պիր քէրրէ պու եանըլըշ թարիգ (եանի էնթրիգալար) տէյլէրսա, մէմլէքէթին խարապընա տօղրու կիտիլմէկէ պաշլանաճագ տըր։»

*** Բարիզտէ չըգան Նիւ-Եօրգ Հէրալտ զազէթասը, պիր մէգալէսինտէ խաղըօր քի, «Թիւրքիատա Ինկիլթէրրա վէ Ալմանիա րէգապէթի տահա զիեատէ շիտտէթլէ տէվամ իթմէքտէ տիր։ Ալմանիա, Պաղտատըն Արապ մէպուսլարընը, Լինչ նամ Ինկիլիզ շիրքէթինին Օսմանլը շիրքէթիյլէ պիրլէշտիրիլմէսի թասավվուրընա գարշը չըգարմախա մուվաֆագ օլմըշ տըր։ Գապինէնին պիւթիւն զայրէթլէրինէ րաղմէն, պու մուխալէֆէթ քէսպը շիտտէթ իթմիշ տիր։ Էկէր Ալմանլար, պու սուրէթլէ Ինկիլիզլէրին խօլընը գարամախա մուվաֆագ օլուրլարսա, պու խուսուս պէօյիւք պէր Օսմանլըլըն միւտախալէսի այէսընտէ օլաճագ տըր քի, անասըլ Պաղտատըն օլտուղընտան, Պաղտատ մէպուսլարը իւզէրինտէ նուֆուզը ազիմի հայիզ տիր։ Ֆօն տէր Կօլց բաշա, Իսթանպօլա ավտէթինտէն պէրի, Օսմանլը օրտուսընըն թէնսիգաթը պէհանէսի թահթընտա Ալմանիա թէէսսիրինի թահքիմէ չալըշմագտա տըր։»

ԿԻՐԻՏ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Կիրիտ մէսէլէսի հագգընտա հիւքիւմէթը Օսմանիյէնին թէպլիղաթընա մուագգըմ տէվլէթլէր թարաֆընտան տիւն ճէվապ վէրիլէճէկի խապըրմըշ իտի։ Պու պապտէ Օսմանլը թէլէկրաֆ շիրքէթի թարաֆընտան բէնչ. ագշամը գազէթալարա աթիտէքի թէլէկրաֆ թէպլիղ օլընմըշ տըր.

Բարիզ, 9 գ.նկտ.— Կիրիտէ տաիր հիւքիւմէթը Օսմանիյէ վէրիլէճէք նօթանըն խիւլասասը պէր վէճհի աթի տիր.

«Տէվլէթլէր, հաքիմիյէթը Օսմանիյէնին թաստիգինի թէքմին, ֆագաթ պիր մուխթարիյէթը մահալլիյէ մազհար օլաճագ օլան Կիրիտին իտարէի գաթիյէսինին միւզաքէրէսի միւնասիպէթսիզ օլաճաղընը պէեան իտիյօրլար։ Անճագ էկէր հալը հազըր իխլալ իտիլէճէք օլուրսա, տէվլէթլէր, էմասի վէճհլէ միւտախալէ իտէճէքլէր տիր։ Պիր միւտտէթ նէ՛ գօնֆէրանս, նէ՛ տէ մուխապէրաթը ճէտիտէ օլմախաճագ տըր։ Տէվլէթլէր, պու նօթայը վէրտիքլէրի սըրատա, Կիրիտէ իտարէի մուխթարիյէ վէրիլմէք իւզրէ իլէրուտէ միւզաքէրաթա կիրիշիլտիկինտէ, Ալմանիա վէ Ավուսթրիա տէվլէթլէրինի տախի իշթիրաքա տավէթ իտէճէքլէրինէ տաիր թէմինաթը շիֆահիյէտէ պուլընաճագլար տըր։»

Բարիզ, 10 գ.նկտ.— Կիրիտ նօթասընըն սուրէթի, թէմամէն մալում օլմամագլա պէրապէր, մէհաֆիլի սիեասիյէտէ հիւսնի թէէսիր իթմիշ տիր։ Պու սուրէթլէ Թիւրքիա պիր տէրէճէյէ գատար մէմնուն իտիլմիշ վէ Եունան հիսսիյաթը թահրիքտէն սագընըլմըշ օլտուղընտան, մէսէլէնին չիտտէթի զայլ օլտըղը զանն օլունուեօր։

*** Հանիատան պա թէլէկրաֆ պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, Կիրիտ ահվալը հազըրէսի ֆէվգէլատէ մուճիպը էնտիշէ օլուպ, Կիրիտլիլէր՝ ատանըն պէհէմահալ Եունանա իլհագը իչին իսրար իտիյօրլար։ Էհալի, նէ սուրէթլէ օլուր իսէ օլսուն, հիւքիւմէթը Օսմանիյէնին թահթը հիւքիւմրանիսինտէ մուխթարիյէթը իտարէ գապուլ իթմէմէյէ գարար վէրմիշլէր տիր։ Պիւթիւն պու թահրիքաթըն մէնպաըը՝ Եունանիսթանտա արամագ իճապ իտէր։ — Եագընտա տէհշէթլի գարըշըգլըգլար զուհուրի միւհթէմէլ տիր։— Կիրիտ մէճլիսի ումումիսի, եագընտա տատա իճրա գըլընաճագ ինթիխապլար մէսէլէսինի միւզաքէրէ իթմէք իւզրէ, գ.նկտ. 23տէ ագտը ինճիմա իտէճէք տիր։

ՕՍՄԱՆԼԸ ՎԷ ԻՐԱՆ ՀՈՒՏՈՒՏԸ ՀԱՏԻՍԷՍԻ

Իրան սէֆիրի, սէֆարէթին պաշ թէրճէմանըյլա պիրլիքտէ չարչ. կիւնիւ Պապը Ալիյէ ազիմէթ իթմիշ տիր։ Սատրազամ բաշայը մագամընտա պուլամատըղընտան, տախիլիյէ նազըրը իլէ պիր միւտտէթ միւլագաթտան սօնրա, խարիճիյէ նազըրընըն նէզտինէ կիթմիշ, վէ Օսմանլը-Իրան հուտուտընտաքի հատիսէլէր իւզէրինէ, Րիֆաթ բաշա իլէ Միրզա Րիզա խան պէյնինտէ ուզուն պիր միւլագաթ վուգու պուլմըշ տըր։ Սէֆիր, պիր կիւն էվվէլ հիւքիւմէթինտէն ալմըշ օլտըղը պիր նօթայը թագտիմ իթմիշ տիր։ Պու նօթանըն մէալի շու տըր. «Ասաքիրի Օսմանիյէ, Իրանըն Էհէր պէյլէսինտէ Թիւրքլէրին գասապ իթտիքլէրի ազիմը կէրի ալմագ պէհանէսիյլէ, մէմալիքի Իրանիյէտէ պիր չօգ նօգթալարը իշղալ, վէ պաստէհու պազը Իրանլըլարըն սիլահլարընը ալարագ, էմիր ավտէթտէ 6 ասքէր թէլէֆ վէ պիրինի տէ մուհիք սուրէթտէ ճէրհ իթմիշլէր տիր։ Ասաքիրի մէրգումէ, պէշ մագթուլ ասքէրի Նասրա գասըպասընտա կէօմմիւշլէր տիր։ Իքի տէվլէթ պէյնինտէքի հիւսնի միւնասէպաթըն մուհաֆազասը իչին պու կիպի թէճավիւզաթ վէ թէճավիւզաթա խիթամ վէրիլմէսինի ռէճա իտէրիզ։»

Սէֆիր, Րիֆաթ բաշայա, Թէպրիզտէն Միւհթէշէմ էս Սուլթանա թարաֆընտան 14 Զիլգատէ թարիխլիյէ ալմըշ օլտըղը

պիր Թէլէկրաֆը տախի կէօթէրմիշ տիր ։ Պու Թէլէկրաֆտա չէօյլէ տէնիլմիշ տիր ․

«Բոսսավատա Օսմանլը մէմուրը՝ 380 նէֆէր Օսմանլը ասքէրինտէն, 5 պօմպարտա Թօբտան վէ 24 եւք մուհիմմաթտան մուրէքքէպ պիր ֆըրգա Թէչքիլ իտէրէք, ասքէրի մէզքիւրէ իլէ պիրլիքտէ Սէլմազա կիթմիշ, վէ Իրան ասքէրինի Թարտ իթմէքտէն սօնրա, Օսմանլը պայրաղընը չէքմիշ տիր ։»

Թէհրանտան սէֆարէթէ չէքիլէն տիկէր պիր Թէլէկրաֆտա նէզարէն, Օսմանլըլար՝ հուտուտտա գուվվէյի ասքէրիյէլէրինի արթըրըյօրլար ։ Ուրմիատա 40 գատար ասքէրլէրի վար տըր ։ Սէլմազ մութէսարըֆընը Թէհտիտ իթմիշլէր տիր ։ Էնզէլի հավալիսինտէ մուսատէմէլէր վուգու պուլմըշ տըր ։ Ասքէրի Օսմանիէնին սուրի հարաքէթը խալքը վէրիլմէքտէ օլուպ, քէօյլէրտէ աղըպադաըտ վէ վէրկիլէրի Թօբլամագտա տըրլար ։ Մէզքիւր Նօթատա, պու հալէ խիթամ վէրիլմէսի վէ մութթէհէմ ասքէրլէրին Թէլաֆի խուկմէլէրի Թալէպ օլընմըշ տըր ։

Պու մուզաքէրաթըն սօնլարընտա տախիլիէ նազըրը իլէ Մէնթէչէ մէպուսը Խալիլ պէյ տախի հազըր պուլընմըշ տըր ։ Խարիճիյէ վէ տախիլիէ նազըրլարը՝ խարիճիյէ մուբահասաթըլէ, գիւքը օլընան մահէլլէրին Իրան արազիսի օլտըղընը Թաստիգ իթմիշլէր տիր ։ Րիֆաթ բաշա, Պապը Ալինին պու վուգուաթլարտան մալումաթը օլմատըղընը, վէ Թէլէկրաֆլա մալումաթ խաթէլէնճէկինի, օնտան սօնրա ճևապ Թանզիր իթմէ իճրաաթ. գարարլարը ճէվապլարընը մէնտուպլարընը Թէօվլիյէ իտէճէկինի, իքի պահարտա միւխթէլիթ պիր գօմիսիօն Թէչքիլ իտիլէճէկինի վէ պու գօմիսիօնտա, իքի մէմլէքէթին Մէճլիսի մէպուսանլարընտան իքիշէր ազա պուլունաճաղընը, մամաֆիհ հիւքիւմէթի Օսմանիյէնին չիմտիտէն պու Թէճաւիւզ վէ Թէարրուզ մէսէլէսիյէ իլթիֆաթ իտէճէկինի պէյան էյլէմիշ տիր ։

Պունտան պաշգա Րիֆաթ բաշա, ասքէրին կիրմիշ օլտուղու Իրան Թօպրաղընտա Թէլէկրաֆ Թէլի վաղ իթմէսի, հարաքէթը ասքէրիէ իգթիզասընտան օլուպ, Բոսսավատա Թէլէկրաֆ մէրքէզի Թէէսսիսի ազրու օլտուղընը, ֆագաթ Էնհէրտէ ասքէրի Օսմանիէ պուլընտուղընտա վէ մուգաթէլէթ վագը օլտուղուտա տախի բէհմի խատէր օլմատըղընը, վէ գուվվէյի ասքէրիէնին արթըրըլմա, Իրան արազիսինտէ իլէրիլէմէքտէ պուլունտուղընը պիլաշ ու չաատ իտափլէնի իֆատէ էյլէմիշ տիր ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Զատէն պիր քէճէյէ Կ-Բաթրիգխանէմիզտէ, Կ-Բաթրիգ Գայմագամը Արհ. Պետրոս Եպ. Գոյունեանըն Թահթը րիեասէթինտէ ազա օլընան Վարչական Ժողովատա աթի իշլէր գարարլար վէրիլմիշ տիր ։ 1. Գօյունեան Եպիսկ. Թարաֆընտան Թազամը օլընան իքի բուհանիտէն՝ Գատըգէօյ Մխիթարեանցը Թիր. Անտոն Վ. Իսկէնտէրեան՝ Բոմբոզլանէ դաւաւ քէհանըըղընա Թէմբըստա վէ Թայինի օլընմըշ տըր ։ 2. Շիշլի գայըմաթանը դօմիտօնը Թարաֆընտան մէզքիւր գօմիտէնըն ամսը դքարըլըղընա Թայինի իտիլէն Նիկողայոս Էֆ. Նազլեանըն մէմուրիյէթի Թասդիգ իտիլմիշ տիր ։— Երեսփոխանական Ժողովըն իքինի աէվրէի իճթիմարընըն քիւչուր մէճլէսիյէ իլթիֆադ օլընմըշ տըր ։ Պու պարտէքի մուզաքէրաթըն տէվամը վէ գարարընըն իթմամը՝ կէլէճէք իճթիմայէ Թալիգ օլընմըշ տըր ։

*** Արհ. Ցարութիւն Արք. Բուլպեան, Սինօդ մէճլիսինէ տախիլ օլմագ իւզրէ, պու կիւն Րօտոստոտան չէհրիմիզէ մուվասալէթ իթմիշ տիր ։

*** Եէնի Նիզամնամէի Միլլինին Թանզիմինէ մէմուր գօմիսիօն, Սօնօտ վէ Երեսփոխանական Ժողով ազալարընտա մէզքիւր Նիզամնամէ լայիհասընը վագթընտա Թէտգիգ իտէպիլմէսի իչին, մուամէլաթընըն քէլամը կէրմի իլէ իլէրի կէօթիւրմէքտէ տիր ։

*** Հազըրլէթէն ձէմաաթիմիզտա Անաբատ Ցրալթին Թարիխըթը սէտարաց սէտարեց, ֆագաթ միւէսսիր սուրէթտէ չալըշան պիր Թարիխաթը միւհթէրէմ տիր

քի, Թիլաաթը վէ Թէչքիլի կիւնիւնտէն պէրու գըզ չօճուգլարըմըզըն Թալիմ ու Թէրպիյէսի խուսուսընտա սարֆ իթտիկի զայրէթ, գաթլանտըղը ֆէտաքեարլըգ, նէ գատար սէնա խիլյէ ազ տըր ։ Հէր վագըթ սիւթունլարըմըզտա պու Թարիգաթըն ասարը մէմնունիյէթի վէքը խուլասիի կիպի, պու տէֆա տախի մէմնունէն իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, Գատըքէօյինտէ վագը մէքթէպլէրի, հէր Թարաֆտան վէ հէր միլլէթտէն կէլէն վէ կէլմէք արզուսընտա պուլընան գըզ չօճուգլարընա քիֆայէթ իթմէտիկի, պունտան պաշգա իճարը տա՝ աղըր պիր պար օլտըղը ճիհէթլէ, Թարիգաթ, Բէքմէզ Թարլասընտա, Սիւէտ քիլիսէմիզէ հազըն միւթէաըրըֆ օլտըղը մըգտարը քեաֆի արազի իւզէրինտէ միւքէմմէլ պիր պինա ինչասընա մուվաֆագ օլմըշ տըր ։ Իշպու պինա, 200լէ հազըն կէճէլի վէ կիւնտիւզլիւ չակիրտան իսթիապընտա քեաֆի ակրէճէտէ օլուպ, Թազսիմաթը, տէրսխանէլէրի վէ սաիր տաիրէլէրի, պիւթիւն Թէֆէրրուաթը իլէ զայէթ մունթազամտըն Թէրթիպ վէ ինչա իտիլմիշ տիր ։ Ինչաաթ մէսարիֆի 2500 լիրայա պալիղ օլուպ, վագտա պինայա պաշլանտըղը զէման Թարիգաթըն պին լիրա գատար հազըր նագտը պուլընմըշ իսէ տէ, ֆագաթ սօնրատան Թօբլանան իանէ ազչէլէրի սայէսինտէ, նօգսան օլան մէպլաղ Թէտարիք իտիլմիշ, վէ պու կիւն Անարատ Ցղութիւն Թարիգաթը, Գատըքէօյինտէ էն մուհիմ պիր մէվգըինտէ զըպթէպախչ պիր մէքթէպէ մալիք օլմըշ տըր ։ Մէքթէպ աչըլմատան, չիմտիտէն, կէրէք միլլէթիմիզ հէր սընըֆընըն վէ կէրէք Թիւրք վէ սաիր միլլէթլէրին, քէնտի գըզ չօճուգլարընը, Անարատ Ցղութիւն բանսիօնէրի կիպի հազըրլայան վալիտէլէրտէն հիչ ֆէրգլէրի օլմայան Էմին էլլէրէ Թէօլիմ իթմէք իւզրէ չիմտիյէ իթմէքտէ օլտուգլարը մէմնունէն խապէր ալընմագտա տըր ։

Մէքթէպի մէզքիւրըն ինչասը իչին լազըմ օլան ազչէնին Թէտարիքի խուսուսընտա, Անարատ Ցղութիւն Թարիգաթը Մայր Վանքընըն Խնամակալը Տիր. Ռաֆայէլ Վ. Էքմէքճեանըն վագը օլան ֆէտաքեարլըղը վէ սայ ու ղայրէթինին՝ Թէշէքքիւրսիւ մէզքիւրըն մուվաֆագըյէթլէ պաշա չըգմասընտա պէօյիւք մէտար օլմըշ օլտըղը տախի՝ Թանզըգաթը վագըֆլըղ-տան անլաշըլմըշ օլտըղընտան, կէրէք Անարատ Ցղութիւն Թարիգաթընը վէ կէրէք միւմայիլէյհ ղայեուր վարդապետի, մէքթէպ կիպի մուհիմ պիր էսէրի պաշա չըգարապիլմէլէրինտէն տօլայը Թէպրիք իտէրիզ ։

ՄԻՒԹԷՖԵՐՐԻԳ ՄԱԼՈՒՄԱԹ

Օսմանլը պանգասը միւտիրի ումումիսի Մ. Տըֆէ, բէնչ. սապանը Սիւրաթ գաթարըյլա Եվրօպատան չէհրիմիզէ ավտէթ իթմիշ, վէ պանգանըն էրքեանը Թարաֆընտան իսթիգպալ օլընմըշ տըր ։

Շէհրիմիզ Արնավուտ հէյէթը մախսուսէնին Տօխիլի Նէզարէթինէ միւրաճաաթը իւզէրինէ, Ծավլիա բաչանըն կէրի չաղըրըլաճաղը վաատ օլընտըղընա տաիր պիր Վիէննա Դազէթասընտա պիր Թէլէկրաֆ նէշր իտիլմիշ տիր ։

Պուլկար ղազէթալարընտա օգունտըղընա կէօրէ, Պուլկար վէ Սըրբ Ֆըրգասը բէհմէլէրի, Մաքէտօնիատա պիր հարէքէթը միւչթէրէքէ բրօկրամը հազըրլամագ իւզրէ ախիրէն Իւսկիւպտէ իճթիմա իթմիշլէր տիր ։ Պու Թէտպիր՝ Սըրպիա իլէ Պուլկարիսթանըն պէյնինտէ իթիլաֆը բէհմի ազատը, վէ Թիւրքիատաքի բօլիթիգա գոմիթէլէրինին լաղվը նէթիճէսի իմիշ ։

Գուտաը չէրիֆ Օրթօտօքս Արապլարը պագը մանասթըրլարը զապթ իթմիշ օլտուգլարընտան, Գուտս Րում բաթրիգխանէսինին Տէրխատատէթ վէքիլի Պապը Ալիյէ չիքեայէթ իթմիշ, վէ վէրիլէն էմր իւզէրինէ մահէլլինճէ իթթիխազ օլընան թէտապիր սայէսինտէ, Արապլար՝ մանասթըրլարտան չըգարըլմըշ, տաախի իսաաէ իտիլմիշ, լաքին Արապլարըն հէյէճանը հալէ տէվամ իթմէքտէ օլտուղունտան, եէնի հատիսէլէր վուգուընտան գորգուլմագտա իմիշ ։

Պիր գաչ կիւնտէն պէրի տիր քի, Թազսիմաթ Թալիմխանէ մէյտանընտա եէնի ասքէրլէրին գուրրասը չէքիլմէքտէ տիր ։ Միլլէթիմիզին պիր խայլի կէնճլէրին խիմլէրինէ գուրա իսապէթ, Թէրթիպի էվվէլ վէ Թէրթիպի սանի սընըֆլարընտա գայտ օլընմըշլար տըր ։

Պուլկար էկզարգխանէսինտէն Պուլկարլարըն ասքէրլիկինէ տաիր Պօզա Ալիյէ իքինճի պիր Թագրիր վէրիլմիշ տիր ։ Պունտա, մէհսուլի մէմլէքէթ պուլընան Թալէպէ իլէ մէքթէպ մուալլիմլէրինին խըտմաթը ասքէրիյէտէն մուաֆ Թուտուլմալարը Թալէպ իտիլմէքտէ իմիշ ։ Թաղսիլ իթմէքտէ պուլունան աարիֆլէրին ասքէրլիկտէն իսթիսնալարընը հազըր Պուլկար ասքէրլէրինէ միւսաատէ իտիլմէսի, Պուլկարլարըն Պուլկար ասքէրլէրինէ միւսաատէ իտիլէճէք կիպի Թաղսիլ իթմէքտէ օլան ասքէրլիկլէրինին Թաղսիլի մուտտէթինին պէքլէնմէսի գարարլաշտըրըլմըշ օլտուղու հալտէ, տէրսխանէլէրտէ պուլունան Պուլկար ասքէրլէրինէ ազատ էտիլմէլէրի, Պուլկար ասքէրլէրի խուսուսընտա սիւրատլէ Թէտպիր ալընմաղը իսթէնէրէք, պու սէպէպտէն սիւրատլէ իճրաաթտա պուլունուլմասը թալէպ էտիլմիշ տիր ։

Թօպանէ ագազլարըն հէյէթէ կէօրէ, նօյ.ին 17ինճի կիւնիւ Թրապիզօնտա եէնի վալինին վէ գայըր միւլքիէ մէմուրլարըն ասքէրլիք ֆէրմանը հիւմայունպարը օգունմըշ, եէնի վալի՝ միւէսսիր պիր նութգ իրատ իթմիշ, վէ Երմէնի մէքթէպասը իլէ Րում մէքթէպինին պիր մուալլիմի Թարաֆընտան նութգլար սէօյլէնմիշ վէ ալգըշլար վուգու պուլմըշ տըր ։ Օ կիւնիւ ագշամա գատար Րում կէնճլէրինտէն պագըրըն ասքէրլիք Թաւչէնէսի իճրա իտիլմիշ տիր ։ Րում կէնճլէրինին, ասքէրի միւզիգա իլէ վէ մարշը միւլքիյէ Թէգաննի իլէ հիւքիւմէթ գօնաղընա կէլմէլէրի վէ պատէհա չարշը բազարլարտան կէչմէլէրի կէօրիւնմէլէրէ հիւսնի Թէէսսիւր իթմիշ տիր ։— Թրապիզօնտա գըչ Թէվօսիմի հիսս օլընմաղա պաշլամըշ հիւքիւմէթ Թէրէլէր տար իլէ գըվլանմըշ տըր ։— Տէնիզ մաթմաթնասըն մատտա, Թրապիզօնտա պիւթիւն էրզագ իքի գաթ ֆիխաթլանմըշ տըր ։ Իքի այտան պէրու Թուրթուլան բալըգտան հատտը հիսապը աշմըշ, կիւնտէ 12 գատարգ աղըրլը չէհրէ կէթիրիլմիշ վէ պիր ազ քիւչիւքլէրի էն չօգու 20-30 բարայա սաթըլմըշ տըր ։— Թէքմիլ Թրապիզօն էհալիսի չու էննատէ էրզագը մագսատը պիր թէմիր եօլը ինշասընը արզու իթմէքտէ օլուպ, օ հալտէ էրզագ ֆիխաթլէրինին տա տիւշէճէկի Թապիի տիր ։

Մէչհուր Զագրէպտարլըն եէնէ հայտութլըղա չըգտըղը Իզմիրտէն խապէր վէրիլիյօր ։ Րիվայէթէ կէօրէ կէչէն բազար կիւնիւ Զագրէպը, չէթէսիյլէ Նազլըլը ճիվարընտաքի Գոչ քէօյինէ կիրմիշ, վէ Գարասուլագ նամընտա պիրինին էվինէ կիրմիշ. օ սըրատա Գարասուլագ էվինտէ պուլունմամըշ, էվտէ օլըն պէքճիլիք իտիլմիշ ։ Զագրէպը, պագաուլըն նէֆսին օլմատըղընը սօրմուչ. «պու բաբա Նօյ տըր. պիր ազ պէքլէսինիզ չագըրայըմ» տէյի էվտէն չըգմըշ, ֆագաթ պիր սաահ կէօրինմէմիշ տիր. մէկէր տէլիգանը Նազըլլիյէ կիթէրէք, Զագըրեպլըն՝ օ ճիվարտա կէօրիւնտիւկինի հիւքիւմէթէ խապէր վէրմիշ իմիշ ։ Զագըրեպը, նէ պէյտէրին, նէ տէ օղլունըն կէլմէտիքլէրինի կէօրինճէ, շիւպհէյէ տիւշէրէք, Գարասուլուն էվինէ սիւէթէ վէրմիշ. քէօյտէն Թէօարիք իչէտիկի գարըլըյի պիր քէօյլիւյէ սաթըփ, սալիմ նազլ իթմիշ ։ Զագըրեպը տաղտա չէթէսինի իքի գըսմա այըրմաղ, պիրինին պիւզգամը գօմանտա սալըպ, վէ տիկէրինին տէ Հաճը Մուսթաֆայա Թէսլիմ իթմիշ տիր ։ Հաճը Մուսթաֆա, Աէմրէճի քէօյինէ կիտէրէք, իքի Իսլամը էօլտիւրմիշ տիր ։

Եվվէլքի կէճէ եէտի-գուլէտէ սաքին 17-18 եաշլարընտա պիր Երմէնի գըզընըն բէտէրի էվտէ օլմատըղընը խապէր ալան պօլիս մէմուրլարընտան Բէհճէթ իլէ Զէքի Աղալար, վազիֆէ Էմնասընտա իքէն, մէզպուրէնին էվինի արամագ պէհանէսիյլէ իչէրի կիրիպ, պիչարէ գըզճաղըզը Թէհտիտ իտէրէք, վէ աղզընը գապաթարագ, ճէպրէն ըրզընա Թասալլուտ իթմիշլէրտէն, պու Թէհէւիւրի ճինայէթի խաբէր ալան մէմուրլարըն Թէրգիպ

կիտէրէք, մուհաֆազա ճան վէ բըզա մէմուր օլան օ իքի ալչագը Թէվգիֆ իթմիշ վէ Էմնիյէթ ումումիյէ միւտիրիյէթինէ կէօնտէրմիշ տիր ։ — Նէֆսի բաթթալաթա պու Թէրէճ քիւսթաթիլըգ հազըրլանա նէ տէնիլէճէկի պիլինէմէզ ։ Պէօյլէ ճանլէր, սաիրլէրէ իպրէթ օլմագ իւզրէ ճիւրէթլէրինին պէօյլէ ջըզալանդըրըլմալըտըր ։ Թէրճէմէ ուրէթէն ըսթրապի իւն ճէզայա չարբըլմալը տըր ։

Կէչէն կիւն Թալիմխանէտէ ասքէր գուրրասը չէքիլիյօրտու հազըր պուլընանլարտան պիր քիմսէնին սաաթ վէ քէօսթէքինի պիր Խանջէրճի աշըրմըշ տըր ։

Տիւն աքշամ սաաթ 1 րատտէլէրինտէ Ֆէրիքէօյինէ հազըն Ֆինէմէքէօյինէ Բիւլիւք Ագարճա սօգազընտան հարիգ զուհուր իտէրէք, օն գատար ախշապ խանէ եանմըշ տըր ։ Աթէշ, պէօյիւք պիր քեարկիր տիվար Թէսաատիւֆ իթմէսէ, տահա բէք չօգ էպնիյէնին եանմասընտան գորգուլմագտա իքէն, մէզքիւր տիվար՝ հարիգին եայըլմասընա պաշըլըճա մանի օլմըշ տըր ։ Եանան էվլէրին էքսէրիսի՝ էնաֆ վէ ֆուգարա Երմէնի խանէլէրի իմիշ ։ Հարիգ, չամաչըր Էննասընտա պաճանըն Թութուշմասընտան զուհուրա կէլմիշ տիր ։

ՇԱՅԵԱՆԸ ԹԱԳՏԻՐ ՊԻՐ ԷՍԷՐ

Գ. Լուսինեանըն ֆրանսըզճատան Էրմէնիճէյէ միւտավվէր մէչհուր լուղաթըն 50ճի ճիւզի նէշր օլընտը ։ Պիրինճի ճիլտի Ḣ հարֆի իլէ գխիտամ իրէտ իքմալ օլունաճագ տըր ։ Մէրքէզի ֆիրուշը Մարուճէրլարտա «Արծիւ» քիւթիւպխանէսի տիր ։ Ճիւզի՝ 40 բարա տըր ։

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՍԵՐՄԱՅԷՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

1909 Հոկտեմբեր 31 պիլանչօսը

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

Սանտըգտա վէ պանգալարտա նուգուտ	164,486,869	24
Ճիզտանտա	1,268,348,748	41
Րէհին վէ Թէէմինաթլը իգրազ օլընան մէպլաղ վէ Րաբոր	442,741,355	94
Հիսապըթը ճարիէ	533,707,801	44
Հիսսէ, պօնօ, Թահվիլաթ վէ էսհամ	9,333,181	09
Էչխասի զայըը մէնգուլէ	35,000,000	—
Հիսապըթը միւթէֆէլլիգէ	40,481,375	26
Ծըգ.	2,494,099,331	38

ՏՈՒՅՈՒՆԱԹ

Տէբօզիթօ վէ աչըգ պօնօլար	865,469,042	—
Հիսապըթը ճարիէ	1,011,926,237	69
Գապուլ իտիլմիշ բօլիչա	122,587,479	07
Վատէլի տէբօզիթօ վէ պօնօ	26,697,929	97
Հիսապըթը միւթէֆէլլիգէ	92,418,642	65
Իհթիյաթ աղչէսի	125,000,000	—
Թէէտիէ իտիլմիշ սէրմայէ	250,000,000	—
Ծըգ.	2,494,099,331	38

Ասլըն մուքապըլը օլտուղը քասդիգ օլունուր
Մէճլիսի իտարէ րէյիսի
Է. ՊԷԹԷՆՈՍ
Իտարէի ումումիյէսի
մուրախխաս միւտիրլէրի
ԷՏՄ. ՖԱՊՐ-ԼԻՒՍ, Պօլ ՊՐԷՆԳԱՐ

ԳԱԼԱԹԱ ԲՕՐՍԱՍԸ

27 Նոյեմբեր 1909

	Ղչ.	բր.
Թէվհիտ իտիլմիշ էսհ. ում.	103	2—
Րումէլի չիմէնտիֆէրի Ֆր.	216	25
Օսմ. Անկլօ. չիրքէթի Լ. Օ.	4	55
Տէրիօ. Թրամվայ գուբ.	7	5
» » Թահվ. Ֆր.	492	
Րէժի	17	20
Տէրխատատէթ Րիւթիւմ	428	
Տէրգօզ	313	
Անատօլու չիմէնտիֆէրի գուբ.	14	80
» » Թահ.	518	
Բրէտի Ֆօնսիէ Էմիսիօնը Ա.	311	
» » » Բ.	256	

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

	Ղչ.	բր.
Օսմ. լիրասը 100 ղչ.տան	108	9
Պէնտգ մէճիտիյէ ֆարգը	108	9
Մէթալիք	101	

Միւտիրը մէսուլը դագէրա
ԹՕԼԱՅԵԱՆ

ԻՏԱՐԷԽԱՆԷ
Գէօղլու Սէթ, Թագսիմ 6 աաեխսիէնէն 5?